

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο

Αριστοτέλους *Ἠθικὰ Νικομάχεια* (B1,1-4)

Διττῆς δὴ τῆς ἀρετῆς οὐσῆς, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὐξησιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνου, ἡ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλίνον ἀπὸ τοῦ ἔθους. Ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται οὐθέν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθεῖ ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυριάκις αὐτὸν ἐθίξῃ τις ἄνω ὀπίπτων, οὐδὲ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄλλως πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθεῖ. Οὐτ' ἄρα φύσει οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειομένοις δὲ διὰ τοῦ ἔθους.

Ἔτι ὅσα μὲν φύσει ἡμῖν παραγίνεται, τὰς δυνάμεις τούτων πρότερον κομιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν (ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων δῆλον οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχομεν)· τὰς δ' ἀρετάς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἅ γὰρ δεῖ μαθόντας ποιεῖν, ταῦτα ποιῶντες μανθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες οἰκοδόμοι γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί· οὕτω δὴ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι.

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος:

«Οὐτ' ἄρα φύσει... τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι».

Μονάδες 10

B1. Ποια είναι, κατά τον Αριστοτέλη, τα είδη της αρετής; (μονάδες 5). Με ποιον τρόπο κατακτάται καθεμία (μονάδες 5) και ποιος έχει την κύρια ευθύνη για τη μετάδοση ή την απόκτησή τους; (μονάδες 5)

Μονάδες 15

- B2.** «τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον»:
Πῶς οδηγείται ο Αριστοτέλης σε αυτή τη θέση (μονάδες 5) και πῶς την τεκμηριώνει; (μονάδες 10).
Μονάδες 15
- B3.** Ποια είναι η τριμερής «διαίρεση» της ψυχῆς, κατὰ τον Αριστοτέλη, και πῶς σχετίζεται αυτή με τις ανθρώπινες ἀρετές;
Μονάδες 10
- B4.** Για καθεμία ἀπό τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ἓνα ομόρριζο ουσιαστικό και ἓνα ομόρριζο επίθετο της νέας ελληνικής, ἀπλό ἢ σύνθετο.
οὔσης, ἔσχηκε, πεφυκότων, χρησάμενοι, μανθάνομεν.
Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο
Ἰσοκράτους Ἀρχίδαμος, 103-105

Οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἀγνοεῖν, ὅτι πολλαὶ πράξεις ἤδη τοιαῦται γεγόνασιν, ἃς ἐν ἀρχῇ μὲν ἅπαντες ὑπέλαβον εἶναι συμφορὰς, καὶ τοῖς παθοῦσι συνηχθέσθησαν, ὕστερον δὲ τὰς αὐτὰς ταύτας ἔγνωσαν μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίας γεγενημένας. Καὶ τί δεῖ τὰ πόρρω λέγειν; Ἀλλὰ καὶ νῦν τὰς πόλεις τὰς γε πρωτεύουσας, λέγω δὲ τὴν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, εὔροισμεν ἂν οὐκ ἐκ τῆς εἰρήνης μεγάλην ἐπίδοσιν λαβοῦσας, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐν τῷ πολέμῳ προδυστυχήσασαι πάλιν αὐτὰς ἀνέλαβον, ἐκ δὲ τούτων τὴν μὲν ἡγεμόνα τῶν Ἑλλήνων καταστάσαν, τὴν δ' ἐν τῷ παρόντι τηλικαύτην γεγενημένην, ὅσην οὐδεὶς πώποτ' ἔσεσθαι προσεδόκησεν· αἱ γὰρ ἐπιφάνειαι καὶ λαμπρότητες οὐκ ἐκ τῆς ἡσυχίας ἀλλ' ἐκ τῶν ἀγῶνων γίνεσθαι φιλοῦσιν.

συνάχθωμαι: συμπονῶ, συμπάσχω

- Γ1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παραπάνω κειμένου.
Μονάδες 20
- Γ2.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία ἀπό τις παρακάτω λέξεις:
ὑμᾶς:	την αιτιατική ενικού αριθμού στο γ' πρόσωπο
πόρρω:	τον υπερθετικό βαθμό
ἀγαθῶν:	το επίρρημα στον θετικό βαθμό
αὐτὰς:	τη γενική πληθυντικού αριθμού στο β' πρόσωπο στο ίδιο γένος
ἡγεμόνα:	τη δοτική πληθυντικού αριθμού
οἶμαι:	το γ' ενικό πρόσωπο του παρατατικού

υπέλαβον:	το απαρέμφατο του παρακειμένου στην παθητική φωνή
τοῖς παθοῦσι:	τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα
ἔγνωσαν:	το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής στον ίδιο χρόνο
καταστάσαν:	το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.

Μονάδες 10

Γ3α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:
ὑμᾶς, συμφοράς, τοῖς παθοῦσι, τί, λαβούσας, ἡγεμόνα.

(μονάδες 6)

Γ3β. «αἰ γὰρ ἐπιφάνειαι καὶ λαμπρότητες οὐκ ἐκ τῆς ἡσυχίας ἀλλ' ἐκ τῶν ἀγῶνων γίνεσθαι φιλοῦσιν»:

Να μεταφέρετε την παραπάνω πρόταση στον πλάγιο λόγο, και με τους δύο τρόπους, με εξάρτηση από τη φράση: «**Ὁ ῥήτωρ εἶπεν.**»

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΤΟΥΤΑ
 ΚΟΜΟΣΤΗΛΑ